

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-87-T

Datum: 16. april 2008.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM

U sastavu: sudija Iain Bonomy, predsedavajući
sudija Ali Nawaz Chowhan
sudija Tsvetana Kamenova
sudija Janet Nosworthy, rezervni sudija

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 16. aprila 2008.

TUŽILAC

protiv

**MILANA MILUTINOVIĆA
NIKOLE ŠAINOVIĆA
DRAGOLJUBA OJDANIĆA
NEBOJŠE PAVKOVIĆA
VLADIMIRA LAZAREVIĆA
SRETENA LUKIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO PRIGOVORU LUKIĆEVE ODBRANE
NA IZVEŠTAJ O UTROŠKU VREMENA ZA FEBRUAR 2008. GODINE**

Tužilaštvo:

g. Thomas Hannis

g. Chester Stamp

Obrana:

g. Eugene O'Sullivan i g. Slobodan Zečević za g. Milana Milutinovića

g. Toma Fila i g. Vladimir Petrović za g. Nikolu Šainovića

g. Tomislav Višnjić i g. Norman Sepenuk za g. Dragoljuba Ojdanića

g. John Ackerman i g. Aleksandar Aleksić za g. Nebojšu Pavkovića

g. Mihajlo Bakrač i g. Đuro Čepić za g. Vladimira Lazarevića

g. Branko Lukić i g. Dragan Ivetić za g. Sretena Lukića

Prevod

OVO PRETRESNO VEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rešava po Prigovoru Sretena Lukića na način na koji Sekretarijat u ovom pretresnom postupku vodi evidenciju o utrošku vremena, dostavljenom 26. marta 2008. godine (dalje u tekstu: Prigovor), i ovim donosi odluku po tome.

Kontekst

1. U paragrafu 2 Naloga o postupku i dokazima, izdatom 11. jula 2006. godine,¹ Veće je konstatovalo sledeće:

Sekretarijat će utvrditi sistem nadzora nad utroškom vremena i biće zadužen za vođenje evidencije o utrošku vremena tokom iskaza svakog svedoka: (a) od strane tužilaštva za glavno ispitivanje, imajući u svakom slučaju u vidu to da li je iskaz delimično dat u obliku izjave u skladu s pravilom 89(F) ili 92*bis*, te dužinu izjave; (b) od strane svih pojedinih timova odbrane za unakrsno ispitivanje; (c) od strane tužilaštva za ponovno ispitivanje; (d) od strane sudija za postavljanje pitanja svedocima; i (e) za sva druga pitanja, uključujući proceduralna i administrativna pitanja. Sekretarijat će u saradnji s Većem pripremati redovne izveštaje, koje će periodično dostavljati stranama u postupku. Veće će vršiti redovan nadzor nad utroškom vremena i može prema potrebi izdavati dodatne naloge u vezi s utroškom vremena od strane tužilaštva ili odbrane.

Veće konstatuje da se Nalog o postupku i dokazima odnosi, *mutatis mutandis*, i na dokazni postupak odbrane.²

2. Na strani 6 i 7 Odluke o korišćenju vremena, donete 9. oktobra 2006. godine, Veće je naložilo sledeće:

Ukoliko se protive proračunima ili evidenciji o utrošku vremena navedenim u ovoj Odluci, koji se temelje na evidenciji koju vodi Sekretarijat, strane u postupku će svoje eventualne prigovore podneti Veću u formi pismenog podneska u roku od četnaest dana od donošenja ove odluke.

* * *

Kao što je naloženo u Nalogu o postupku i dokazima, Sekretarijat će u saradnji s Većem pripremati redovne izveštaje o utrošku vremena, koje će periodično dostavljati stranama u postupku. Svi prigovori na informacije u tim izveštajima podnosiće se Veću u formi pismenih podnesaka u roku od sedam dana od dostavljanja izveštaja.

¹ Ovaj nalog je izmenjen Odlukom po Zajedničkom zahtevu odbrane za izmenu Naloga o postupku i dokazima, donetom 16. avgusta 2006. godine.

² *Vidi* Nalog po Zahtevu tužilaštva za odlaganje završetka glavnog izvođenja dokaza, konferencije koja prethodi izvođenju dokaza odbrane i početka izvođenja dokaza odbrane, 23. mart 2007. godine.

Prevod

3. Posle donošenja Odluke o korišćenju vremena, Veće je izdalo šesnaest izveštaja o korišćenju vremena. Na prvoj strani izveštajâ o korišćenju vremena tokom dokaznog postupka odbrane stajao je sledeći tekst:

U paragrafu 2 Naloga o postupku i dokazima, izdatog 11. jula 2006. godine, Pretresno veće je, između ostalog, odredilo da će "Sekretarijat... u saradnji s Većem pripremati redovne izveštaje, koje će periodično dostavljati stranama u postupku. Veće će vršiti redovan nadzor nad utroškom vremena i može prema potrebi izdavati dodatne naloge u vezi s utroškom vremena od strane tužilaštva ili odbrane".

Dana 22. juna 2007. godine, tokom konferencije koja prethodi izvođenju dokaza odbrane, Pretresno veće je donelo usmenu odluku na osnovu pravila 73ter, kojom je rešilo da odbrani dodeli maksimalno 240 sati za izvođenje dokaza.³

Kao što je naloženo, svi prigovori na informacije u izveštajima podnoseće se Veću u formi pisмениh podnesaka u roku od sedam dana od dostavljanja izveštaja.⁴

4. Dana 6. marta 2008. godine, Lukićeva odbrana uložila je prigovor na izveštaj o utrošku vremena za februar 2008. godine, pozivajući se na to da "osnovni principi pravde i rad ovog Suda moraju biti u nekoj meri transparentni za javnost i za optuženog", i zatražila razna pravna sredstva, uključujući i uvid u evidenciju Sekretarijata na kojoj se zasniva izveštaj za februar 2008. godine.⁵

5. U Odluci po Zahtevu Lukićeve odbrane za informacije o izveštaju o utrošku vremena za februar 2008. godine, donetoj 18. marta 2008. godine, Veće je primetilo (a) da se veliki deo drugih informacija koje se traže u podnesku od 6. marta već nalazi u nalogima i odlukama Veća, (b) da utvrđivanje količine i vrste utrošenog vremena redovno i po uputstvima Veća vrši predstavnik Sekretarijata u sudnici, i (c) da se na kraju svakog meseca grubi podaci daju Veću radi sastavljanja mesečnog izveštaja. Veće je takođe naložilo Sekretarijatu da stranama u postupku dostavi grube podatke o evidenciji utroška vremena tokom februara 2008. godine, a Lukićevoj odbrani produžilo rok za ulaganje prigovora na izveštaj za februar 2008. godine.

6. Dana 20. marta 2008. godine Sekretarijat je ispunio zahteve iz ovog naloga,⁶ a Lukićeva odbrana je 26. marta 2008. godine svoj Prigovor na izveštaj za februar 2008. godine

---

³ Konferencija koja prethodi izvođenju dokaza odbrane, T. 12847 (22. jun 2007. godine).

⁴ Odluka o korišćenju vremena, 9. oktobar 2006. godine, str. 7, par. 6.

⁵ Prigovor Sretena Lukića i zahtev da se potvrdi interni memorandum od 29. februara 2008. godine, 6. mart 2008. godine.

⁶ Interni memorandum predstavnika Sekretarijata u sudnici upućen stranama u postupku i Veću, 20. mart 2008. godine.

Prevod

dostavila kao "još jedan pokušaj da se preciziraju hronični problemi u procesu koji se primenjuje u pretresnom postupku".⁷

Diskusija

7. Veće podseća na to da je ranije odbacilo sve argumente Lukićeve odbrane da sudski postupak nije dovoljno transparentan i napominje da sistem koji Veće koristi da bi evidentiralo utrošeno vreme ne samo što nije izvor nejasnoća nego je dragoceno – i transparentno – sredstvo za pravično i ekspeditivno vođenje sudskog postupka u skladu sa članovima 20 i 21 Statuta Međunarodnog suda. Korist od ovog sistema jasno se mogla videti kad je Veće evidentiralo koliko je vremena utrošila Lazarevićeva odbrana, kako bi osiguralo da i Lukićeva odbrana dobije dovoljno vremena za izvođenje svojih dokaza.⁸ Štaviše, sasvim je verovatno da će se na kraju suđenja ispostaviti da je Lukićeva odbrana utrošila više vremena nego odbrana bilo kog drugog optuženog u ovom predmetu.

8. Osim toga, Veće je ovaj sistem oduvek smatralo samo sredstvom za dobijanje informacija na osnovu kojih može lakše da reši pitanja vezana za utrošak vremena, o kojima će uvek odlučivati na mnogo širem osnovu nego što je vreme odbrojano na satu.⁹ Žalbena veće je bilo mišljenja da se pravo optuženog da mu se sudi bez nepotrebnog odlaganja, propisano članom 21(4)(c) Statuta, važi u svim fazama postupka i da se njime Pretresnom veću nameće obaveza da "osigura [...] da suđenje [...] bude dovršeno u razumnom roku".¹⁰

9. Veće će sad preći na konkretne prigovore koje je Lukićeva odbrana imala na izveštaj za februar 2008. godine.

---

⁷ Prigovor, par. 8.

⁸ *Vidi* Odluku o korišćenju vremena preostalog za izvođenje dokaza odbrane, 21. novembar 2007. godine, par. 3.

⁹ Odluka po Zahtevu Lukićeve odbrane za informacije o izveštaju o utrošku vremena za februar 2008. godine, 18. mart 2008. godine, par. 7.

¹⁰ *Vidi Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na usmenu odluku Pretresnog vijeća od 8. maja 2006. o unakrsnom ispitivanju odbrane i po Zahtjevu Udruženja branilaca da mu se odobri podnošenje podneska *amicus curiae*, 4. jul 2006. godine, str. 4 (gde se konstatuje da je to pravo "međunarodnim humanitarnim pravom priznato kao temeljno pravo propisno vođenog sudskog postupka" i citiraju međunarodni ugovori o ljudskim pravima i njihova merodavna tumačenja). *Vidi* i Odluku po Lukićevom zahtevu za izmenu rasporeda suđenja, 20. februar 2008. godine, par. 7.

Prevod

10. Što se tiče svedočenja Radojka Stefanovića, kog je pozvala Lazarevićeva odbrana i koji je svedočio od 5. do 7. februara 2008. godine,¹¹ Lukićeva odbrana iznosi prigovor zbog toga što joj je od ukupnog vremena za izvođenje dokaza odbrane oduzeto vreme utrošeno za ispitivanje ovog svedoka od strane Lukićeve odbrane.¹²

11. Veće je još jednom proverilo vreme dodeljeno za ispitivanje svedoka Stefanovića. Lukićevoj odbrani bilo je dodeljeno 55 minuta za unakrsno ispitivanje, a za ukupno vreme predviđeno za odbranu dodeljen je 1 sat i 19 minuta. Lukićeva odbrana se u ispitivanju svedoka Stefanovića koncentrisala na sledeće teme:

- a. izveštaje i saznanja VJ o tome da su pripadnici MUP-a činili zločine i da nisu poštovali naređenja o prepotčinjavanju;¹³
- b. Prištinska vojna oblast i prepotčinjavanje vojnih teritorijalnih odreda;¹⁴
- c. antiterorističke mere i aktivnosti OVK;¹⁵
- d. zajedničke akcije MUP i VJ i kontrolni punktovi i patrole, naročito u Đakovici/Gjakovë;¹⁶
- e. prepotčinjavanje;¹⁷
- f. zajedničke akcije i prepotčinjavanje, naročito u vezi sa zajedničkom akcijom Drenica 1, i vojnom teritorijalnom policijom i jedinicama PJP;¹⁸ i
- g. planovi MUP za sprovođenje antiterorističkih akcija.¹⁹

¹¹ T. 21640–21723 (5. februar 2008. godine); T. 21724–21806 (6. februar 2008. godine); T. 21807–21838 (7. februar 2008. godine).

¹² Prigovor, par. 5.

¹³ T. 21720–21729.

¹⁴ T. 21729–21731.

¹⁵ T. 21731–21739. U ovom delu ispitivanja Veće se u više navrata mešalo da bi dovelo u pitanje relevantnost ili korist tih pitanja, s obzirom na to da su ona zvučala kao sasvim uopštena ili se činilo da se tiču tema o kojima svedok ne zna ništa. T. 21733, 21737–21739 (6. februar 2008. godine). *Vidi npr.* T. 21733–21734 (6. februar 2008. godine).

¹⁶ T. 21739–21743. Veće je ponovo reagovalo u vezi s načinom na koji se sprovodi unakrsno ispitivanje i izjavilo da ono nadalje treba da se vodi o "stvarima za koje s razlogom možete da pretpostavite da ovaj svedok zna nešto o njima. Iz grupe koja je komandovala već smo imali jednog svedoka, bar jednog, a verovatno i više njih". T. 21740–21743 (6. februar 2008. godine).

¹⁷ T. 21743–21746.

¹⁸ T. 21746–21770.

Prevod

Na osnovu pravila 90(H)(i), ispitivanje je delom vođeno pod pretpostavkom da dotični svedok može da pruži dokaze relevantne za Lukićevu odbranu, a delom se tokom njega dovodila u pitanje svedokova verodostojnost. Stoga je bilo primereno da se deo tog vremena uračuna u ukupni zbir od 240 sati koji su šestorici optuženih dodeljeni za izvođenje njihovih dokaza.²⁰ Osim toga, Veće je od početka suđenja dodeljivalo vreme na već opisani način, na osnovu diskrecione proceni i u zavisnosti od konkretnog slučaja – Lukićevoj odbrani u avgustu 2007. godine (29 minuta), u septembru 2007. godine (6 minuta), u oktobru 2007. godine (24 minuta), u decembru 2007. godine (1 sat i 19 minuta) i u januaru 2008. godine (3 sata i 15 minuta) – a da za sve to vreme nije bilo prigovora.²¹ U tom smislu, Lukićevoj odbrani bi u ovoj kasnoj fazi postupka moglo biti zabranjeno da pokreće ovo pitanje.

12. Što se tiče svedočenja Miroslava Mijatovića, kog je pozvala Lukićeva odbrana i koji je svedočio od 12. do 15. februara 2008. godine,²² Lukićeva odbrana iznosi prigovor zbog toga što su pitanja sudija tokom ispitivanja ovog svedoka uračunata u njeno ukupno vreme.²³

13. Veće je ponovo razmotrilo vreme dodeljeno za ispitivanje ovog svedoka i konstatuje da je ono precizno obračunato. Veće takođe primećuje da je Lukićeva odbrana na nekim mestima u Prigovoru²⁴ po svemu sudeći navela pogrešne proračune vremena, što svedoči o tome koliko je kod ovog pitanja besmisleno sabirati sekunde. U svakom slučaju, kad Veće tokom ispitivanja jedne od strana u postupku interveniše kako bi razjasnilo neko pitanje, to treba računati u okviru ukupnog broja od 240 sati, s obzirom na to da Veće ne sprovodi sopstvenu, nezavisnu istragu o svedokovom iskazu već pokušava da razjasni pitanje koje je pokrenula strana koja sprovodi ispitivanje. Vreme koje Veće utroši na ispitivanje svedoka kad obe strane

¹⁹ T. 21770–21771.

²⁰ Dana 13. septembra 2007. godine Veće je obavestilo strane u postupku o tome "da po pitanju korišćenja vremena sa stanovišta Veća postoji razlika između unakrsnog ispitivanja, kada se branite od onog što dolazi od vašeg saoptuženog, i iznošenja dokaza u sopstvenu korist". T. 15547–15549 (13. septembar 2007. godine). Na taj komentar Veća nije uloženi nijedan prigovor.

²¹ Ovaj sistem se upražnjava od samog početka suđenja, a primenjivan je i kod ostalih Lukićevih saoptuženih. Na primer, Milutinović 4 minuta u oktobru 2007; Šainović 31 minut u novembru 2007. i 1 sat i 2 minuta u februaru 2008. godine; Ojdanić 39 minuta u decembru 2007. godine; Pavković 3 sata i 6 minuta u septembru 2007. godine i 1 sat u novembru; i Lazarević 2 sata i 15 minuta u septembru 2007. i 33 minuta u oktobru 2007. godine.

²² T. 22162–22243 (12. februar); T. 22244–222359 (13. februar); T. 22360–22456 (14. februar); T. 22457–22550 (15. februar).

²³ Prigovor, par. 6–7.

²⁴ Na str. 4 Prigovora, 6. red, 3. kolona treba da stoji 5 minuta i 21 sekunda umesto 6 minuta i 21 sekunda. Osim toga, u zbiru za treću kolonu Lukićeva odbrana takođe navodi pogrešan podatak: konačni zbir ne iznosi 29 minuta i 56 sekundi već 32 minuta i 36 sekundi.

Prevod

završe ispitivanje računa se, naravno, kao vreme predviđeno za Veće i ne oduzima se od vremena dodeljenog odbrani. Osim toga, Veće je u nekim ranijim prilikama pitanja koja sudije postavljaju tokom ispitivanja koje sprovodi jedna od strana u postupku računalo kao vreme predviđeno za Veće kada su pitanja sudija odudarala od smera u kom strana u postupku vodi ispitivanje.

14. Veće ukazuje na to da su u ovoj podmakloj fazi postupka stalne i uporne žalbe Lukićeve odbrane na vreme koje joj je dodeljeno za izvođenje dokaza neutemeljene i gotovo sitničave. Tužilaštvo je za izvođenje dokaza protiv šestorice optuženih utrošilo 166 sati, dok je odbrani za izvođenje dokaza dodeljeno 240 sati. Osim toga, svedočenjem zajedničkih veštaka na kraju postupka svakako će biti prekoračen ukupni zbir od 240 sati, tako da će taj broj nesumnjivo biti i veći.

15. Veće takođe primećuje da su branioци Šainovića, Ojdanića i Pavkovića u znatnoj meri skratili vreme predviđeno za izvođenje svojih dokaza koje su naveli u svojim podnescima u skladu s pravilom 65ter i da su ta tri optužena na početku nagovestila da će svedočiti u svoju odbranu, ali su kasnije ipak odlučili da ne svedoče. Prema tome, da su saoptuženi postupili drugačije, Lukićeva odbrana mogla je imati znatno manje vremena za izvođenje svojih dokaza.²⁵

---

²⁵ *Vidi* Odluku o korišćenju vremena preostalog za izvođenje dokaza odbrane, 21. novembar 2007. godine, par. 7.

Prevod

Dispozitiv

16. Iz navedenih razloga, Pretresno veće na osnovu članova 20 i 21 Statuta Međunarodnog suda i pravila 54 i 73ter Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda ovim ODBIJA Prigovor.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Iain Bonomy,
predsedavajući

Dana 16. aprila 2008. godine,
U Hagu,
Holandija